

Dijital Emek Tartışmalarına Bir Bakış

Tahir Emre Kalaycı, Senem Oğuz, Ümit Akıncı

9. Karaburun Bilim Kongresi
2014

Gündem

- Giriş
- Kuramsal Çerçeve
- Uluslararası Dijital İş Bölümünün Günümüzdeki Emek ve Çalışma Biçimleri
 - Maden çıkaran köleler (Kongo)
 - Foxconn ve İntihar eden işçiler (Çin)
 - Hindistan yazılım sanayi
 - Silikon Vadisi (ABD)
 - Çağrı merkezi çalışanları
 - Sosyal medyada dijital emek
- Sonuçlar ve Tartışma

Giriş

- Dijital emek tartışmaları EİT bağlamında gittikçe gündemleşiyor.
 - Bu tartışmalarla ilgili olarak Christian Fuchs'un *Dijital Emek ve Karl Marx* kitabı günümüzdeki
 - farklı EİT emek ve çalışma biçimlerini,
 - bunlara ilişkin kuramsal çerçeveyi,
 - sosyal medyaya ilişkin dijital emek kuramlaştırmasını
- Uluslararası Dijital İş Bölümü (UDİB) kavramı altında bileşenlerine ayırarak inceliyor.

Kuramsal Çerçeve

- Kitap UDİB ve bileşenlerini ele alırken temel kuramsal çerçeve olarak Marx'ın kuramını kullanıyor.
- Emek ve çalışma kavramlarını tartışarak, Marx'ın emek değer kuramını ve bu kuramın bazı temel kavramlarının açıklamasıyla başlıyor.
- Ayrıca Çağdaş Kültürel Çalışmalar, günümüzde Dallas Smythe'nin izleyici emeği kavramı, enformasyon toplumu kavramını da ele alıyor.

Kuramsal Çerçeve

- Marx Almanca kullanıyor. Almanca'da emek ve çalışma sözcüklerine karşılık gelen tek bir ortak sözcük *Arbeit* bulunmaktadır.
- *Arbeit* terimi İngilizce'ye bazen "çalışma" bazen de "emek" şeklinde çevrilmiştir.
- İngilizce (keza Türkçe), anlamsal bir farklılığı mümkün kılmaktadır:

Kullanım değerleri yaratan ve nitelikçe belli olan işe labour'dan [emek] farklı olarak work [çalışma]; değer yaratan ve nicel olarak ölçülen emeğe work'ten [çalışma] farklı olarak labour [emek] deniyor. (Kapital 1. cilt Engels'in dipnotu)

Kuramsal Çerçeve

- Marx'ın kuramı yardımıyla insan faaliyetinin antropolojik ve tarihsel biçimleri olarak çalışma ve emek arasında bir ayrım yapabiliyoruz.
- Bu ayrım kapitalizmde metanın aynı anda hem kullanım değeri hem de (mübadele) değeri olan ikili karakterine yansımaktadır
- Yabancılaşmış emek kavramı, Fuchs tarafından, çalışma sürecinin Hegelci-Marksist diyalektik üçgeni modeli formunda sunulan iktisatta özne nesne diyalektiğine dayanarak kavramsallaştırılan çalışma süreci modeli içerisine oturtulmuştur.

Kuramsal Çerçeve

- Çalışma, insan ihtiyaçlarını karşılayan ürünler ortaya çıkarmak için nesnelere üzerinde araçlar kullanan insan öznelerinin (emek-gücü) diyalektik bağıntısıdır.
- Emek, insanoğlunun emek-gücünden, emek nesnelereinden, emek araçlarından ve aynı zamanda emek ürünlerinden dört kat yabancılaşmasına dayanır.
- Kapitalist toplumlarda yabancılaşma, işçilerin bu diyalektiğin tüm kutuplarından ve kendisinin sınıf ilişkileri ve sömürüyü teşkil eden tüm sürecinden yabancılaşmasıdır.

UDİB

- Uluslararası dijital iş bölümü (UDİB), dünyanın çeşitli bölgelerinde, birbirleriyle kısmen anonim olarak ağ kuran ve hepsi de dijital medya uygulaması, kullanımı ve üretimi için gerekli olan öğeleri oluşturan çeşitli emek, sömürü ve üretim şekillerini içeren bir iş bölümüdür.
- UDİB emeğin tarımsal, endüstriyel ve enformasyonel biçimlerini içerebilir, bu emek patriyarka, kölelik, feodalizm ve kapitalizm gibi üretimin çeşitli ilişkilerini betimleyebildiği gibi kapitalizmin örgütlenmesinin çeşitli tarzlarını da betimleyebilir.
- Dünya üzerinde uluslararası dijital iş bölümünün farklı aşamalarında farklı emek ve çalışma biçimleriyle karşılaşırız. Kullandığımız bütün EİT ürünlerinde bir şekilde bu biçimlerin etkisi var.

UDİB

İnsan öznesinin geçim/yeniden üretim araçları

	<i>Zihin, enformasyon, üstyapı, kültür ve siyaset</i>	<i>Beden, fiziksel, altyapı, doğa, ekonomi</i>
Kurumsal ihtiyaçlar	Eğitim kurumları, sağlık ve tıbbi bakım, araştırma kurumları, medya, sanat ve kültür, karar alma kurumları, dernekler	Sağlık ve tıbbi bakım, işyeri
Toplumsal ihtiyaçlar	Toplumsal ilişkiler, iletişim, dil, sevgi, arkadaşlıklar, işbirliği	Üreme, cinsel ilişkiler, işbirliği
Bireysel ihtiyaçlar	Zihin, duyuşlar, bilgi, yetenekler, yaratıcılık, zihinsel sağlık, izzetinefis, özsaygı, güzellik, kendini gerçekleştirme, değerler, ahlak, amaç	yiyecek, su, hava, barınak, uyku, dinlenme, duyuşlar, cinsellik, konut, bedensel sağlık, sıcaklık

Üretici güçlerin örgütlenmesinin üç biçimi

<i>Biçim</i>	<i>Çalışma araçları</i>	<i>Çalışma nesnelere</i>	<i>Çalışmanın ürünleri</i>
Tarımsal üretici güçler	Beden, beyin, aletler, makineler	Doğa	Temel ürünler
Endüstriyel üretici güçler	Beden, beyin, aletler, makineler	Temel ürünler, endüstriyel ürünler	Endüstriyel ürünler
Enformasyonel üretici güçler	Beden, beyin, aletler, makineler	Deneyimler, fikirler	Enformasyonel ürünler

UDİB

Çeşitli üretim biçimlerinde mülkiyetin temel biçimleri

	<i>Emek gücünün sahibi</i>	<i>Üretim araçlarının sahibi</i>	<i>Emek ürünlerinin sahibi</i>
Patriyarka	Patriyark	Patriyark	Aile
Kölelik	Köle sahibi	Köle sahibi	Köle sahibi
Feodalizm	Kısmen öz-kontrol, kısmen lord	Kısmen öz-kontrol, kısmen lord	Kısmen öz-kontrol, kısmen lord
Kapitalizm	İşçi	Kapitalist	Kapitalist
Komünizm	Bireyin kendisi	Toplum	Kısmen toplum, kısmen birey

UDİB: Maden Köleleri

- Dünyadaki EİT ürünleri için gereken kimi önemli madenlerin önemli bir kısmının üreticisi Afrika'daki ülkelerdir.
- Üretici olmalarına rağmen, bu ülkeler bu maden ürünlerinin ithalatçıları değildir
- Bu da bize, EİT için gereken madenlerin çıkarılmasında Afrika'nın emperyalist ülkelere talanını göstermektedir.
- EİT'ler için gerekli olan madenler Afrika ve Çin'de çıkarılırken, bu madenlerin eritilmesi, işlenmesi ve zenginleştirilmesi genelde elektronik piyasasına ürün tedarik eden Tayland, Malezya, Çin ve Endonezya gibi Asya ülkelerinde gerçekleşmektedir.

UDİB: Maden Köleleri

- Çarpıcı bir örnek olarak Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ni inceleyeceğiz.
- EİT ile ilişkili olarak kalay cevheri kasiterit, tantal cevheri koltan, volframit ve altın DKC'de çıkarılmaktadır.
- Katanga bölgesinde de zengin bakır, kobalt, çinko ve kurşun rezervleri var.

UDİB: Maden Köleleri

- Savaş ekonomisi şartları altında bulunan Doğu DKC'deki özelleştirilmiş ticari faaliyetlerde elle madencilik yöntemleri kullanılıyor
- Madenciler makineler yerine ellerini, çubukları, kazmaları, kürekleri, sivri kazmaları, levyeleri, çelik çubukları, çelik sopaları, kovaları ve ipleri kullanıyordu
- Madencilik işinin özelleştirilmesi, bölgesel toplulukların zoraki yer değiştirmesine ve ırmakların, havanın ve ekilebilir arazilerin kirletilmesine olduğu kadar bölge sakinlerinin karar-almada ve istihdamda yer alamamasına neden olmuştur

UDİB: Maden Köleleri

- Free the Slaves raporu için yapılmış ve işçilerle mülakata odaklanmış olan ampirik bir çalışma hem madenlerin kazılması, tasnif edilmesi, nakledilmesi ve satılması işleri bağlamında hem de madencilere ev hizmetçileri olarak evlerde ya da barlarda ve seks endüstrisinde sağlanan hizmetler bağlamında köleliğin madencilik endüstrisinde oldukça yaygın olduğunu göstermiştir

UDİB: Maden Köleleri

- Modern köleleliğin belirgin bir şekilde teşhis edilebilen şu biçimleri bulunmuştur:
 - Silahlı gruplar tarafından zorla çalıştırılma
 - Borç köleliği
 - Cinsel kölelik
 - Zorla evlendirme
 - Çocukların silahlı gruplarca kullanılması
 - Çocuk köleliğinin çeşitli biçimleri
- Üstelik, DKC'de hem klasik kölelik biçimi hem de rant ve angaryaya dayanan feodal kölelik biçimi mevcuttur.
 - Ücretli emekte işçi emek gücünü satma konusunda özgürken, köle özgür değildir. Çalışma boyunca köle sahibinin mülkiyetindedir.
 - Angarya sisteminde ise işçi çalışma haftasının bir kısmında köleyken diğer kısmında geçimini kazanmak için gerekli diğer faaliyetleri yerine getirebilmek için özgürdür

UDİB: Maden Köleleri

- DKC'nin trajedisi, 20. ve 21. yüzyıllarda dünyanın en kanlı çatışmalarından birine ev sahipliği yapan ve maden kaynakları açısından zengin bir ülke olması ve çatışma madenleri biçimindeki bu çatışmanın, Batı'yla ve Batılı EİT endüstrisiyle bağlantılı olmasıdır
- DKC 2011 yılında dünyanın en az gelişmiş ülkesiydi; oldukça yüksek bir eşitsizlik oranına (Gini'si %44.4) sahipti. Nüfusun %59.2'si, geçim için günlük 1.25\\$/ın altında bir gelire, aşırı bir yoksulluk içinde yaşıyordu ve ortalama yaşam süresi 45 yıldır
- Savaş ile bölge sakinlerine değil de değer zincirinin sonundaki, özellikle Batılı şirketlere yarayan, emeğin ve ülke kaynaklarının neoemperyalist sömürüsü, kapitalizmin tipik paradoksunu yaratmıştır: *Dünyanın doğal kaynaklar açısından en zengin ülkesi toplumsal olarak dünyanın en yoksul ülkesidir*

UDİB: Foxconn

- Foxconn şirketi, Çin'deki dünyanın en büyük EİT imalat ve montaj şirketidir
- Özellikle Apple için ürettiği cihazlarla biliniyor
- Ocak-Ağustos 2010 tarihleri arasında 17 Foxconn işçisi intihara yeltenmişti
- Ancak Apple denince akla Steve Jobs gelirken, ne intihara kalkışan bu işçiler ne de cihazların üretilmesi için emek harcayan ve ter döken işçilerin hiç birinin ismi hatırlanmaz

UDİB: Foxconn

- Şirketin istihdam ettiği işçilerin büyük bir kısmı *yarı vasıflı, geleceksiz ve düzensiz montaj işlerinde çalışmaktadır*
- Düşük ücretle, düşük iş ve sosyal güvenceyle, düşük vasıfla, tekrar eden ve emek yoğun çalışmayla, işçi sağlığı tehlikesiyle ve uzun çalışma saatleriyle nitelenen enformel mevkilerdir

UDİB: Foxconn

- Çin EİT sanayisindeki bu işçilerin büyük bir kısmı genç, kadın ve kırsal göçmenlerdir
- Çalışanların hem çalışma yerleri, hem de barınma yerleri katı bir askeri anlayışla yönetilmektedir.
- Gaddar yönetim yöntemleri belgelenmiştir
 - Mola olmaması
 - işçilerin hareket etmesine, konuşmasına veya bedenlerini esnetmelerine yönelik yasaklar ve üretim esnasında işçilerin ayakta durmasına ilişkin kurallar
 - güvenlikçiler tarafından cezalar, dayaklar ve tacizler

UDİB: Foxconn

- Foxconn'daki EİT işçileri, Kongo'daki madenlerde çalışan EİT işçilerinin diyalektik olarak kapsanarak aşılmış halidir
- DKC'ndeki köle madencilerin aksine, Foxconn fabrikalarında ayrıca çifte özgürlüğe sahip ücretli köleler de var: emeklerini hangi kapitaliste satmak istediklerini seçebilirler ve ayrıca istihdam ilişkisini istediklerinde bırakabilirler
- ancak bu özgürlük aynı zamanda emek gücünü bir meta olarak satma ve kendisine ait olmayan mallar üretme zorunluluğu şeklindeki özgür olmama durumudur

UDİB: Foxconn

- Foxconn'daki bu koşullar, Marx'ın anlattığı 19. yüzyıl İngiltere'siyle de büyük bir benzerlik göstermektedir.
- Foxconn'a ilişkin raporlarla, Marx'ın anlattığı çalışma koşullarındaki benzerlikler, Foxconn'un, insan bedenlerinin yüksek düzeyde fiziksel şiddet ve disiplinle zorlanmasıyla gerçekleşen mutlak artı değer üretimini içeren bir kapitalist üretim aşamasını temsil eden çalışma koşullarını andırıldığının bir göstergesidir

UDİB: Foxconn

- Sermayenin emek üzerindeki biçimsel boyunduruğu üretim tarzında/üretici güçlerde niceliksel değişimleri gerektirir, oysaki gerçek boyunduruk üretici güçleri niteliksel olarak değiştirir.
- Marx kapitalizmin yeni başladığı erken dönemlerde, biçimsel boyunduruk yönteminin mutlaka hüküm sürmesi gerektiğini, gerçek boyunduruğun da biçimsel boyundurukla kesişebileceğini öne sürmüştür.
- Foxconn kapitalist üretimin her iki biçiminin de bu şekilde kesiştiği bir firmadır, öyle ki mutlak artı değer üretiminin üstünlüğü söz konusudur

UDİB: Foxconn

- Jack Qui, Çin'in *küresel enformasyon çağının en büyük sömürülen işçi sınıfına* sahip olduğunu öne sürer.
- Dolayısıyla Çin'i, işçi sınıfı ağ toplumunun ortaya çıkışıyla sonuçlanan süre giden bir değişimle niteler
- Bu toplum özellikle ***enformasyonu ol(may)anlar***: *en yalın EİT kullanıcıları, hizmet sağlayıcılar ve bu elektronikleri imal eden emekçiler* terimiyle nitelendirilmektedir
-

UDİB: Foxconn

- Bu sınıf göçmen işçiler (kırsal bölgelerden kentsel bölgelere göç etmiş olan), işsiz ve istediği şekilde iş bulamayan işçiler, küçük girişimciler, gençler, öğrenciler ve yaşamaya çabalayan emekliler, belli bir dereceye kadar "gri yakalı" olan ve yüksek oranda tekrarlayıp duran işlere sahip yazılım mühendisliği, tasarım, pazarlama, reklamcılık, telekomünikasyon ve müşteri hizmetleri gibi sanayilerde çalışan işçilerden oluşmaktadır

UDİB: Foxconn

- Qiu ayrıca onların "gri yakalı" olarak adlandırıldığını, çünkü "sıklıkla gri üniforma giydiklerini" söyler.
- Bir başka boyut da söz konusu: Gri *beyaz ve maviyi* karıştırdığımızda elde edeceğimiz renktir, dolayısıyla terim arada kalmışlık (beyaz ve mavi yakalılık arasında) durumunu da ifade edebilir.
- Aynı zamanda da, her ne kadar bu işler üçüncül işler olsa da, yoğun bir şekilde Taylorcu sanayi çalışması biçiminde standartlaştırılmıştır.
- Böylece, sanayi ve hizmet işinin standartlaşma, prekaryalaşma ve proleterleşmeyle sonuçlanan olumsuz diyalektiği şeklindeki bir çeşit hizmet işi sanayileşmesini temsil ediyorlar

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Hindistan, günümüzde çoğu ülkede adı duyulmuş bir yazılım sanayi merkezidir.
- 2012 yılında, dış kaynak kullanımı yoluyla temin edilen tüm enformasyon teknolojisi ve iş süreçlerinin (çağrı merkezleri, müşteri hizmetleri, insan kaynakları, finans, muhasebe) %58'ini çekmiştir.
- Bu, Hindistan yazılım sektörünün uluslararası dijital iş bölümündeki önemini göstermektedir

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- D'Costa'ya göre, Hindistan'ın yazılım alanındaki gelişimi, kazananlar ve kaybedenler üreten ve bazı şehirlerin, bölgelerin ve grupların, geride kalanlar pahasına gelişimini sağlayan Hindistan kapitalizminin eşitsiz ve bileşik gelişimi ile bütünleşik haldedir
- 2011'de, Hindistan'da, Gini katsayısına göre gelir eşitsizliği %36,8, yetişkinlerdeki eğitimsizlik oranı %37,2 ve sağlığa bağlı yaşam beklentisi 56 yıl olarak ölçülmüşken; nüfusun %53,7'si çok boyutlu yoksulluk, %26,8'i şiddetli yoksulluk koşullarında yaşamakta ve %41,6'sı ise günde 1,25 Dolar'dan daha azıyla yaşamak zorunda kalmaktadır

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Ampirik çalışmasında Ilavarasan, Hint EİT işgücü içerisinde şehirli-kırsal ve cinsiyetçi farklılıklar olduğu ve bu farklılıkların Hindistan'daki eşitsiz gelişime katkıda bulunduğu sonucuna varmaktadır
- Hint yazılım işçileri genellikle orta-üst sınıf çıkışlı olup, yüksek öğrenim görmüş kimselerdir, daha az örgün eğitim görme şansı olan fakir ailelere mensup, alt sınıf insanların yazılım mühendisi olmaları daha zordur

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Body shopping ve sanal göç, ücret maliyetlerinin düşük tutulup kârın azami seviyeye çekilebilmesini sağlamak amacıyla emek-gücünün ucuzlatılması için emeği yüksek derecede sömüreceği, bireyselleştireceği, dağıtacağı, ayıracağı, güvencesizleştireceği ve sendikasızlaştıracacağı bir şekilde örgütlemek için uygulanan stratejilerdir

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- İki strateji de mekanı, Hint işçileri sömürmek için ırkçı bir şekilde düzenlemektedir:
 - Body shopping'de, EİT sermayesi nereye isterse Hint işçiler meta olarak oraya ihraç edilmektedir. İşçiler kendi hareket özgürlüklerini sınırlayan sözleşmeler yapmaktadır. Sermaye nereye gitmelerini emrederse, EİT şirketlerinin istediği süre boyunca oraya gitmek zorundadırlar. Sonuç, sürekli olarak hareket halinde olmaları, EİT sermayesi müsait olmalarını her istediğinde müsait olmaları ve yeteneklerine daha fazla ihtiyaç duyulmadığı anda yollarına devam etmeleri şeklinde sermayenin çıkarlarına hizmet etmeleri olabilir.
 - Sanal göçte mekansal esneklik şirketin operasyonlarını Hindistan'a genişlettiği anlamına gelmektedir. Hint işçiler fiziksel olarak ev sahibi bir ülkeye göç etmezler, Hindistan'da kalıp Batılı EİT sermaye sahipleri için görevlerini buradan yürütürler. Mekan, EİT-odaklı iletişim ve veri aktarımının belirli bir iş birlikteliğine olanak sağlayabileceği şekilde düzenlenmektedir, böylelikle Hint yazılım mühendisleri yazılım projeleri için ihtiyaç duyulan kodun parçalarını sağlamaktadır.

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Yabancı kapitalistler, yazılım mühendisliği alanındaki işlerini dış kaynak kullanımı yoluyla Hindistan'da yaptırarak maliyetleri azaltıp, kârı arttırmayı umarlar.
- Çalışma geçicileşir (çalışmanın, düzenlenmemiş bir hal alması ve genelde, iş mevzuatının sağladığı koruma, kalıcı iş sözleşmeleri ve iş güvencesi gibi koşullar altında gerçekleştirilen, bilindik tam zamanlı çalışmalardan farklılaşması)
- Bu, kayıtdışılaşmayı (hukuki güvence ve kolektif pazarlık hakkının olmaması) ve esnekleşmeyi (işin esnekleşmesi: dış kaynak kullanımı, değişen çalışma saatleri ve ücretler; emek pazarının esnekleşmesi: işçilerin hareketliliği) içerir.

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Yazılım sektöründeki neo-liberal odak, zengin ile yoksul, şehir ile kırsal, eğitilmiş ile eğitimsiz arasında vuku bulan eşitsiz bir gelişme ile bütünleşik haldedir.
- Hint yazılım mühendisleri, niteliksiz ve tekrarlayıp duran işleri yapan Taylorist işçiler değildir; bu mühendislerin yüksek seviyede mantıksal kavrayış ve akıl yürütme gerektiren işleri yerine getirebilecek ölçüde üniversite eğitimi almış olmaları gerekir.
- Bu yüzden, bu işlerle, donanım montajcıları tarafından yürütülen işler arasında belirgin bir fark vardır ki ikincisi çok daha fazla sıklıkla Taylorist standardizasyona maruz kalmaktadır. Hint yazılım mühendisleri yüksek ölçüde kalifiye olan ve yüksek ölçüde sömürülen işçilerdir

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Yazılım sektöründeki neo-liberal odak, zengin ile yoksul, şehir ile kırsal, eğitimli ile eğitimsiz arasında vuku bulan eşitsiz bir gelişme ile bütünleşik haldedir.
- Hint yazılım mühendisleri, niteliksiz ve tekrarlayıp duran işleri yapan Taylorist işçiler değildir; bu mühendislerin yüksek seviyede mantıksal kavrayış ve akıl yürütme gerektiren işleri yerine getirebilecek ölçüde üniversite eğitimi almış olmaları gerekir.
- Bu yüzden, bu işlerle, donanım montajcıları tarafından yürütülen işler arasında belirgin bir fark vardır ki ikincisi çok daha fazla sıklıkla Taylorist standardizasyona maruz kalmaktadır. Hint yazılım mühendisleri yüksek ölçüde kalifiye olan ve yüksek ölçüde sömürülen işçilerdir

UDİB: Hindistan Yazılım Sanayi

- Neo-liberalizmin modern biçimleri, halen kolonilerin sömürülmesine dayalıdır: Batı sermayesi, Hindistan'ı ve yerkürenin güneyindeki ülkeleri yağmalayan "zengin sınıf" şeklinde hareket etmektedir
- Bu yağmacılık özgül bir biçim almaktadır. Hint yazılım endüstrisi, küresel EİT endüstrisinin yeni emperyalist iş bölümünde stratejik bir endüstridir
- Tıpkı Marx'ın 1853'te yazmış olduğu gibi, günümüzde de Hintlerin çoğu, Hindistan'daki yazılım sektöründe var olan, enformasyon toplumunun "öğelerinin meyvelerini toplayamayacaklardır"

UDİB: Silikon Vadisi

- Silikon Vadisi, San Francisco'nun güneyindeki Santa Clara Vadisi'nde yer alan EİT şirketlerinin fazla miktardaki varlığına işaret eden, EİT yönelimli bir çok sermayenin yer aldığı dünyanın EİT sanayisi için bir ana coğrafik merkezdir
- Her ne kadar önemli büyük şirketler burada yer alsın ve görece gerçekten iyi çalışma koşullarına sahipmiş gibi gözüksün de, gerçek hiç de öyle değildir.

UDİB: Silikon Vadisi

- Chris Benner Silikon Vadisi'ndeki emeğin standart dışı istihdamdaki (geçici iş, yarı zamanlı iş, taşeron çalışma, sözleşmeli çalışma, tek işçili işletme) bir artışla, yüksek personel değişim hızıyla ve üst düzey niteliklerin değersizleşmesi ile nitelendiğini göstermiştir
- Profesyoneller, özellikle bir uçta yöneticiler diğer uçta imalat işçileri, arasında yüksek düzeyde ücret eşitsizliği var
- Yetkililer, yöneticiler ve profesyonellerin büyük bir kısmını beyaz insanlar oluştururken, Hispanik ve Asyalı çalışanlar Silikon Vadisi'ndeki yarı vasıflı ve vasıfsız üretim ve hizmet işçilerinin büyük bir kesimini oluşturuyor

UDİB: Silikon Vadisi

- Silikon Vadisi'nde, EİT imalat sanayisindeki çalışma koşulları, örneğin Google'da çalışan yazılım mühendislerine oldukça daha kötüdür.
- Silikon Vadisi'ndeki EİT imalatında düşük ücretli ve zehirli maddelere maruz kalınan işlerde özellikle göçmen kadınlar çalışıyor.
- Bu zehirli maddeler dolayısıyla oluşan etkiler içerisinde *düşük, doğum kusuru, kısırlık, bozuk adet dönemleri, zehirli anne sütü ve meme kanseri, solunum sistemi ve gırtlak kanseri, bronşit, astım, alerji, kalp ve sinir yollarında kusurlar olan bebeklerin oranında bir artış* sayılabilir.
- Silikon Vadisi'ndeki ırkçı ve ataerkil iş bölümü, ayrıca, tecrit edilmiş yerleşim yerleri ve okullarla da sonuçlanmıştır.
- EİT imalatında oluşan zehirli ağır metaller özellikle ağırlıklı olarak göçmenlerin yerleşim yerlerindeki su, hava ve toprağa da bulaşmıştır.
- Bir çok imalat işçisi geçici ve prekarya koşullarında çalışmaktadır, yüksek oranda işlerini kaybetmeye yatkındır, dolayısıyla korku duymaktadır

UDİB: Silikon Vadisi

- Dolayısıyla Silikon Vadisi'nde imalat ve montaj sanayide yüksek oranda sömürülen, düşük ücretli ve tehlikeli işler var
- Ancak bir de diğer tarafa bakmak lazım: Google
- Herkes Google'da çalışmanın özenilecek bir durum olduğunu düşünür, iş yeri çok güzel, olanaklar çok fazla, maaş yüksek, ...
- Peki gerçekten öyle mi?

UDİB: Silikon Vadisi

- Google'da çalışan bir yazılım mühendisinin, ABD'deki ortalamasının biraz üzerinde bir ücret aldığı söylenebilir
- Yapılan araştırma, çalışanların Google'da uzun saatler boyunca çalışmaya bir eğilim yarattığını gösteriyor.
- Bedava yemek, spor salonları, restoranlar, kafeler, etkinlikler, teknolojik söyleşiler ve diğer avantajları içeren güzel çalışma ortamına sahip oldukları için, çalışanlar, uzun süreler boyunca işyerinde kalmaya ve çalışmaya cesaretlendirilmiş hissediyorlar.
- Bu uzun çalışma saatleri yönetim tarafından resmi olarak dayatılmaktan ziyade şirket kültürünün içine eklenerek uzun saatler boyunca çalışma yönünde oldukça fazla hırslı akran baskısının oluşması sağlanmış oluyor.

UDİB: Silikon Vadisi

- Diğer kimi araştırmalara göre, bu eğilim sadece Google'a özgü değil.
 - ET profesyonelleri için bir taraftan uzun iş saatleri ve oldukça fazla mesai yapma eğilimini, diğer taraftan tamamen esnekleştirilmiş ofis saatlerini göstermektedir
 - Dijital medya sanayisinde (dijital içerik yaratıcı, programcı, tasarımcı, sanatçı, proje yöneticisi, içerik yaratıcısı, v.b. olarak) alışanların sıklıkla proje tabanlı çalışma, düşük gelirler, uzun çalışma saatleri, yüksek güvencesizlik, riskin bireyselleşmesi, "kısa bir süre için yoğun gece gündüz süren çalışma . . . ve takip eden bir kaç hafta elde hiç (yeni medya) alışmasının olmaması" gibi sonuçlarla birlikte kariyer, aile ve çocukları birlikte yrtememekten kaynaklanan stresle karşılaştıklarını ortaya koymuştur

UDİB: Silikon Vadisi

- Prekarya emeği, kapitalist ekonomilerde geniş olekli bir eğilim haline gelmiştir
- Bilgi işçilerinin ve diğer işçilerin somut durumları farklı derecelerde prekaryadan etkileniyor:
 - bazılarının daimi sözleşmesi varken, başkaları geçici sözleşmelerle veya kendi hesabına çalışıyor
 - kimileri yüksek ücretler alırken, kimileri daha düşük ücret alıyor (cret farklılığı cinsiyetçiliğe ve iş durumunun bireyselleşme düzeyine bağlı gözüküyor)
 - kimilerinin emeklilik ve işsizlik sigortası varken, diğerlerinin yok
 - uzun saatler boyunca çalışmaları gerekiyor, çalışmanın ve oyunun bulanıklaştığı düzensiz iş günü ve mekanlarına sahipler

UDİB: Silikon Vadisi

- Google'daki yazılım mühendisleri prekaryanın kimi özelliklerini paylaşma eğiliminde
 - uzun saatler boyunca çalışıyorlar
 - iş yaşamıyla aile, arkadaş ve iş dışındaki toplumsal yaşamı karıştırma sorunuyla karşılaşıyorlar
 - nispeten yüksek ücret alma eğilimindedeler
- Dolayısıyla, onlar, aynı zamanda hem prekarya çalışma sürelerine sahip prekarya işçiler hem de artı-emek ücretleri kazanan aristokrat işçilerdir
- Tabi Google içerisinde çok daha kötü koşullarda çalışan (örneğin veri girişi yapan) işçileri de unutmamak gerekiyor.

UDİB: Silikon Vadisi

- Artı değer üretimini arttırmaya yönelik Google'ın ana yöntemi de mutlak artı değer üretimidir (yani iş gününü uzatmak), ancak farklı bir yaklaşım sergiliyor: baskı ideolojik ve toplumsaldır
- Şirketin eğlence, oyun emeği, çalışan hizmetleri ve akran baskısı şeklindeki kültürünün içine eklenmiştir.
- Sonuç, çalışan başına ortalama çalışma saati ve karşılığı ödenmemiş iş saatlerindeki artış eğilimidir
- Yapılan bir araştırma Google'da çalışan bir yazılım mühendisinin ortalama haftalık çalışma süresi 62 olarak hesaplanmaktadır
 - ABD'deki ortalama maaşın %155 zaman istihdamına denk geldiği, yani çalışma zamanlarının %55'inin karşılığı ödenmeyen ilave çalışma zamanı olduğu söylenebilir
 - Bu haftalık 22 saat sürecinde, çalışan, Google için artı değer ve kâr yaratmaktadır
 - Eğer yılda 47 çalışma haftası olduğunu varsayarsak, bu durumda karşılığı ödenmeyen fazla mesai, çalışmayı yılda ortalama 1,034 saat uzatır

UDİB: Silikon Vadisi

- Özetle, Silikon Vadisi sadece bazıları için düşlerin vadisidir!
- EİT sanayide,
 - tam da EİT imalat işçilerinin ölüm vadisi ve
 - yazılım mühendisliğinde işçi aristokrasisi için stres vadisi olduğundan
- dolayı yüksek kârlar kazananlardan oluşan sınıf için düşler vadisidir!
- Silikon Vadisi, kapitalist EİT sanayi ve onun kârlarının temeli olan bir eşitsizlik, ölüm, stres ve doğa ile insanın dirliğinin yıkımının coğrafyasıyla biçimlenmektedir

UDİB:Çağrı Merkezi Çalışanları

- Çağrı merkezleri genellikle müşteri ilişkileri üzerine odaklanmaktadır, müşteri ilişkileri firmadan-firmaya veya firmadan-müşteriye şeklinde olabilir
- Bir çağrı merkezinin işletilmesi için gerekli olan teknolojiler, bir telefon hattı ve ağ bağlantılı bilgisayarları içermektedir: Telefon hattı müşterilerle konuşmayı sağlamakta, bilgisayarlar da, çalışanlara müşterilerle ilgili enformasyonu depolayan veritabanına erişimi ve telefon görüşmelerinden elde edilen verilerin girişini sağlamaktadır
- Çoğu zaman çalışan takibi yazılımı da kullanılmaktadır.

UDİB:Çağrı Merkezi Çalışanları

- Avrupa'daki çağrı merkezleri üzerine yapılan bir araştırma, çağrı merkezi işinin oldukça tekrar içeren, oldukça izlenen ve son derece stresli bir iş olduğunu ortaya koymuştur.
- Bu nedenle Çağrı Merkezlerinden, *modern zaman ter fabrikası* olarak söz eden yazarlar vardır.
- Oluşan stres ve sağlığa olumsuz etkiler, çalışanların yaklaşık %25'ini devamsızlığa sevk etmektedir.
- Çalışanların genellikle kadın olması, düşük eğitim seviyelerine ve esnek çalışma saatlerine sahip olması sonucunda, çağrı merkezleri 24 saat faaliyet gösterebilmektedir.
- Bu koşullar, %40 oranında yüksek bir işçi sirkülasyonu ile sonuçlanmaktadır.
- Ayrıca çağrı merkezlerinde sendika varlığı düşük bir seviyededir.

UDİB:Çağrı Merkezi Çalışanları

- Çağrı merkezi işi
 - Tekrarlayan, standartlaştırılmış, stresli ve son derece gözetimli olma eğilimindedir
 - genellikle iş-yaşam ve iş-aile dengesi için sorun teşkil eden esnek çalışma ve vardiya özellikleri bulunmaktadır
- Pek çok çağrı merkezi çalışanı ve işçisi genel olarak, şirket ve müşteriler arasındaki zorlu ara birimleri idare etmek zorunda kalmaktadır
- Bu, yerel iş ile küresel sermayenin doğası arasında ve çalışma hayatı ile aile hayatı arasında kayda değer bir duyuşsal emek çabası gerektirmektedir

UDİB:Çağrı Merkezi Çalışanları

- "İş sürekliliğinin olmaması, en düşük ücretler, en uzun çalışma saatleri, en monoton iş, sendikasızlık, yüksek nitelikler elde etmek için hiçbir fırsatın olmaması, terfi alınmaması, haklar ve sosyal güvenliğin olmaması" şeklindeki nitelikler ev işine dönüşmüş emeği nitelemektedir.
- Ev işine dönüşmüş emek, "ücretli olmayan emekçilerin, . . . ücretli emeğin mümkün olan sömürsünün üzerinde, aşırı sömürülmesidir"
- Bu tür gayri resmi işler, "kontROLSÜZ, Sınırsız bir sömürü kaynağıdır"

UDİB: Sosyal Medya

- Sosyal medya sitelerinin sosyalliği enformasyon ve iletişimle birleşmiş paylaşma, topluluk ve iş birliğine odaklanmış bir sosyallik biçimini ifade etmelerinden kaynaklanır
- Bir şirkete ait olan (Google, Baidu, Facebook, Twitter, YouTube, Blogspot, LinkedIn, vb.) platformların ortak yanı hedefli reklamcılığa ve kullanıcıların verilerini (içerik, profiller, sosyal ağlar, çevrimiçi davranışlar) bir metaya çevirmeye dayanan bir iş modeli kullanmalarındır

UDİB: Sosyal Medya

- Metaların var olabilmesi için, onları yaratan üreticilere ihtiyaç vardır.
- Fuchs, bu nedenle, eğer İnternet platformlarında zikredilen meta kullanıcı verisi ise, o zaman bu veriyi yaratma süreci de değer üreten emek olarak değerlendirilmelidir iddiasında bulunmaktadır
- Yani, iddiasına göre, bu türden bir İnternet kullanımı, satılan bir meta ve değer yaratma bakımından bir üretken tüketim veya üretketimdir
- Bu bağlamda, dijital emek kavramı öne çıkmakta ve Dallas Smythe'nin izleyici emeği tekrar canlanarak İnternet üretketici metası kavramına dönüşmektedir.
- Dijital emek sosyal medya üzerinde, İnternet platformları aracılığıyla, reklam veren müşterilere satılan ve karşılığında kullanıcılara hedefli reklam olarak geri dönen İnternet üretketici metası yaratmaktadır.

UDİB: Sosyal Medya

- Kongolu madenciler, Foxconn işçileri, Hintli ve Kaliforniyalı yazılım mühendisleri, çağrı merkezi işçileri ve sosyal medya üretketicilerinin hepsi, ürettikleri ürünlere ve kârlara sahip olmama anlamında yabancılaştırmıştır.
- Bununla birlikte sosyal medya kullanıcıları örneğinde, durum biraz farklıdır
- Aynı dijital çalışmayla iki farklı kullanım değeri yaratırlar: iletişim ve kamusal görünürlük ve hedefli reklamlarla karşılaşma olasılığı

UDİB: Sosyal Medya

Sosyal medyada dijital çalışmanın üç biçimi

		<i>Çalışmanın nesnesi</i>	<i>Çalışmanın araçları</i>	<i>Ürün, kullanım değeri</i>
Bilişsel dijital çalışma		İnsan deneyimleri	İnsan beyinleri, elleri, ağızları, konuşma, platformlar, kulakları, İnternet,	Çevrimiçi enformasyon, profiller
İletişimsel çalışma	dijital	İnsan deneyimleri, çevrimiçi enformasyon	İnsan beyinleri, elleri, ağızları, konuşma, platformlar, kulakları, İnternet,	Toplumsal ilişkilerde oluşturulan yeni anlamlar
Eİ birlikçi çalışma	dijital	İnsan deneyimleri, çevrimiçi enformasyon, çevrimiçi toplumsal ilişkiler	İnsan beyinleri, elleri, ağızları, konuşma, platformlar, kulakları, İnternet,	İnsan yapımı eserler, topluluklar, toplumsal sistemler

UDİB: Sosyal Medya

- Bu nedenle, şirketleşmiş sosyal medyadaki kullanım değerlerinin çifte karakterinden söz edebiliriz:
 - Bir yandan kullanıcılar kendileri için kullanım değeri yaratırlar (kullanıcılar ve kamusal görünürlük arasında toplumsal bir ilişki yaratırlar)
 - Diğer yandan, kullanıcılar sermaye için kullanım değeri yaratırlar, yani reklam veren sanayi için hedefli reklam alanı
- Bu çifte karakter örneğin Facebook'u özgün bir ürün kılar.

UDİB: Sosyal Medya

- Fuchs'a göre, Facebook emeği, metaları ve kârları yarattığından dolayı üretken bir çalışmadır
- Ancak, bu ücretsiz bir çalışmadır ve bu bağlamda yine ücretsiz diğer düzensiz iş güçlerinin, özellikle ev işçileri ve kölelerin, niteliklerini paylaşır
- Aynı zamanda, Facebook kullanıcıları, baskın etkinlikleri bakım çalışması, cinsel çalışma ve tüketici fiziksel çalışma olan ev işçilerinden ve köle sahiplerinin özel mülkiyeti olan ve çalışmayı red etmeleri durumunda sahipleri tarafından öldürülebilecek kölelerden oldukça farklı çalışma koşullarıyla karşı karşıyadır
- Bütün bu çalışma türlerinin ortak yönü, işçilerin hepsinin ücretsiz çalışması ve ücretsiz işçiler olarak, ücreti ödenen düzenli emek ile yapılabilecek işlere ilişkin her hangi bir durumdan daha fazla artı değer ve kâr yaratmalarıdır
- Emeklerinin %100'ü artı emek zamandır, bu da kapitalistlerin ilave artı değer ve ilave kârlar elde etmesini sağlar

Dijital medya endüstrisinin işbölümünde üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin unsurları

UDİB'in boyutu	Üretim ilişkileri	Üretici güçler	Emek gücü (özne)	Çalışma nesnesi	Çalışma araçları	Çalışmanın ürünü
Köle maden işçileri	köle-köle sahibi	Tarımsal üretim	Köle sahibinin özel mülkiyeti	Doğa	Madencilik ekipmanı	Madenler
Taylorcu donanım montajcıları	işçi-sermaye	endüstriyel üretim	meta	Madenler, yarı-iletkenler, EİT parçaları	makine sistemi	yarı iletkenler, bilgisayarlar, çevre birimleri
Gelişmekte olan ülkelere emperyalist bir şekilde sömürülen bilgi işçileri	işçiler-sermaye	enformasyon üretimi	meta	veri	bilgisayarlar, beyin	yazılım, nesneleşmiş bilgi
Prekarya hizmet işçileri	işçiler-sermaye	endüstriyelleşmiş enformasyon üretimi, enformasyon üretimi	meta	kültür	bilgisayarlar, telefonlar, beyinler	müşteri ilişkileri, halkla ilişkiler, içerik, yazılım
Yüksek ücret alan bilgi işçileri	prekarya işçiler-yüksek ücret alan işçiler-sermaye	enformasyon üretimi	meta	kültür	bilgisayarlar, beyinler	içerik, yazılım
İnternet üretketicisi emeği	üretketiciler-sermaye	enformasyon üretimi	meta yok	kültürler	bilgisayarlar, beyinler	İçerik, yazılım, sosyal ağlar, kullanıcı tarafından oluşturulmuş içerik; davranışsal veri, profil verisi, sosyal ağ verisi